

**OPINIO
JURIS**
Yritysvastuun asiantuntija

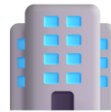
**Yritysvastuudirektiivi,
ympäristövaatimukset ja kansallinen
implementointi**

SYS ajankohtaispäivä
11.9.2024

*OTT Juho Saloranta
Vastuullisuusjuristi Opinio Juris Oy
Projektitutkija Jargonfree-hanke*

Juho Saloranta OTT

Vastuullisuusjuristi, osakas, Opinio Juris Oy

Post doc -tutkija, Jargonfree-projekti

Yritysvastuuoikeuden yhdistys ry:n perustaja & pj

Erikoistunut yritysvastuulainsäädännön systematisointiin, due diligence-prosesseihin ja vastuulliseen sopimiseen

Ongelman asettelu

**Sitoumus
tai tavoite**

46%

asettanut toiminnalleen **nettonolla**-tavoitteen (2050)

42%

asettanut **biodiversiteetin** palautumista edistäviä tavoitteita

85%

tukee YK:n yritystoimintaa ja **ihmisoikeuksia** koskevia periaatteita

93%

sitoutunut tukemaan mm. **tasa-arvoa**, monimuotoisuutta ja syrjinnän poistamista

Toimenpide

27%

laatinut tavoitteiden saavuttamiseksi **tieteeseen perustuvan suunnitelman** (esim. SBTi)

16%

laatinut tavoitteiden saavuttamiseksi **tieteeseen perustuvan suunnitelman**

<40%

tunnistanut ihmisoikeuksiin liittyviä **riskejä** tai toimeenpanee **due diligence**-prosessia.

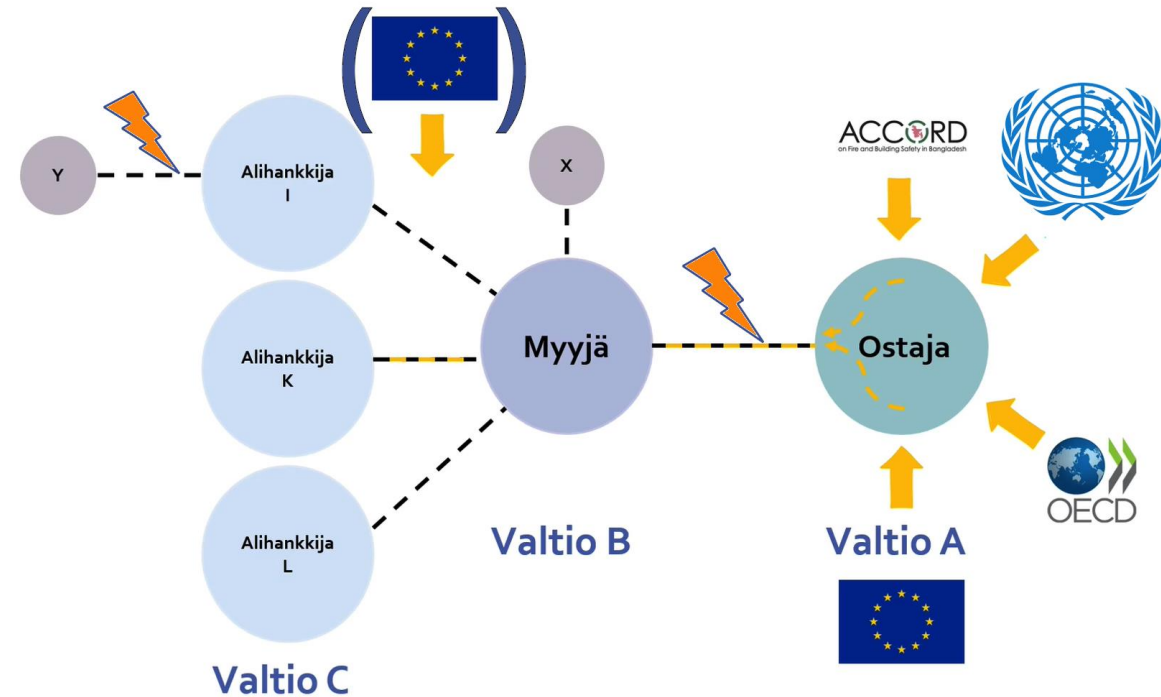

62%

asettanut näihin teemoihin liittyvälle työlle **määrällisiä tai laadullisia tavoitteita**

Riskien hallinta & vastuullisuus

- Mitä tarkoittaa yrityksen riskienhallinta toimitusketjuissa jatkossa, kun siihen lisätään vastuullisuuskomponentti (yritysvastuulaki)?
- Jos yrityksellä on vipuvoimaa (leverage) milloin sitä tulee käyttää?
- Minkälaisia oikeudellisia seuraamuksia toimimattomuus aiheuttaa?

Germany: NGOs take legal action against EDEKA over alleged human rights abuses in its palm oil supply chain in Guatemala; incl. company responses

Suunnitelma paljastaa: Metsäkonekuskia ohjeistettiin ajamaan raakkujoen yli

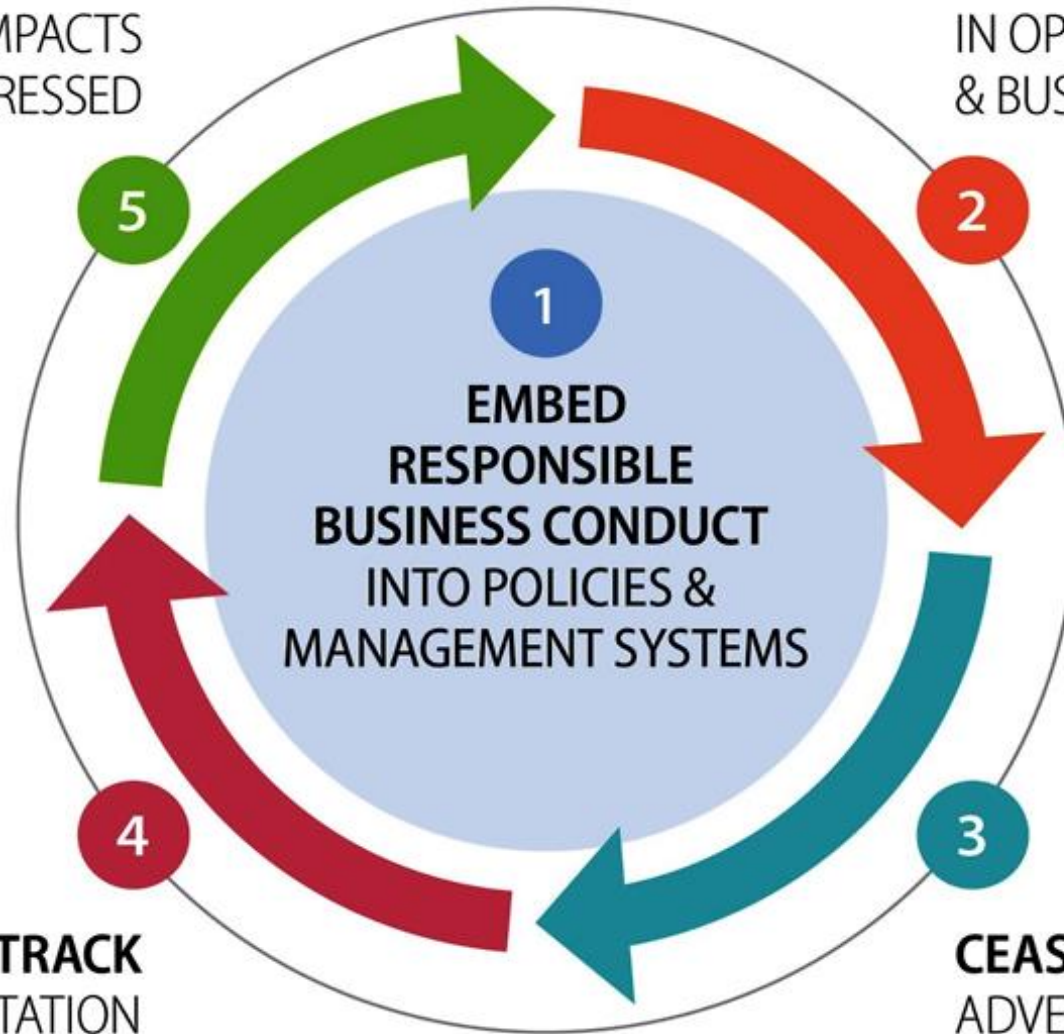
HS:n tiedot | Hukkajoen hakkuusuunnitelmaan oli merkitty joenylityspaikka, jonka käyttö aiheutti valtavan raakkutuhon. Stora Enso ei kommentoi HS:n tietoja poliisitutkintaan vedoten.

Yritysvastuulaki ja huolellisuus- velvoite

OPINIO
Juris

COMMUNICATE
HOW IMPACTS
ARE ADDRESSED

**IDENTIFY & ASSESS
ADVERSE IMPACTS**
IN OPERATIONS, SUPPLY CHAINS
& BUSINESS RELATIONSHIPS

**6 PROVIDE FOR OR
COOPERATE**
IN REMEDIATION
WHEN APPROPRIATE

TRACK
IMPLEMENTATION
AND RESULTS

CEASE, PREVENT OR MITIGATE
ADVERSE IMPACTS

Yritysvastuulaki (CSDDD)

- **Soveltamisala:** Koskee vain suurimpia yrityksiä (min. 1000 työntekijää, 450M€ liikevaihto).
- **Ihmisoikeudet ja ympäristö:** Rajattu lista oikeuksista ja velvollisuuksista, joiden arviointi voi olla monimutkaista.
- **Huolellisuusvelvoite:** Yritysten tulee toteuttaa ihmisoikeus- ja ympäristöhuolellisuutta UNGP:n mukaisesti.
- **Toimintaketju:** Velvoite kattaa myös ylävirran liikekumppanit ja tietyt alavirran toiminnot.
- **Sidosryhmien osallistaminen:** Rajoitettu tietyille prosessin vaiheille.
- **Valvonta ja vastuu:** Jäsenvaltioiden valvontaviranomaiset valvovat, yritykset voivat olla korvausvastuussa.
- **Rahoituslaitokset:** Koskee vain rajoitetusti, suurin riskialue ulkopuolella.
- **Johto:** Johdon vastuut puuttuvat, mikä on merkittävä puute.

Yritysvastuudirektiivin EDD ja liite II

Kv-oikeuden ja SEUT 191 artiklan periaatteiden valossa kielletyt ympäristön pilaantumiset (CSDDD recital 32):

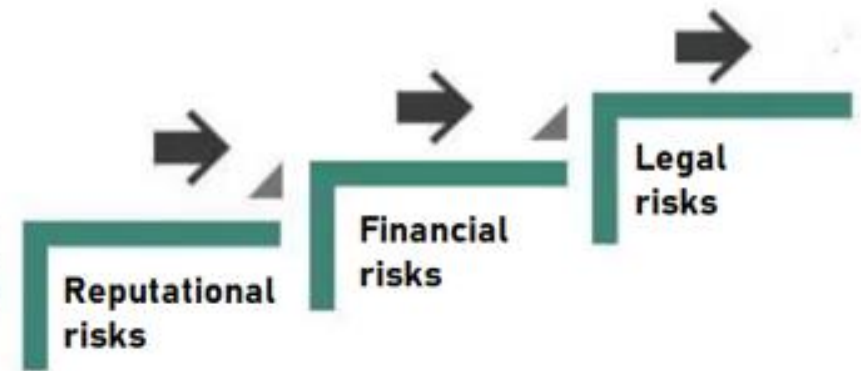
- Haitalliset maaperän muutokset
 - Veden tai ilman pilaantuminen
 - Haitalliset päästöt
 - Liiallinen vedenkulutus
 - Maaperän huonontuminen
 - Metsäkato tai muut luonnonvaroihin kohdistuvat vaikutukset
- Liitteessä II on spesifiä sääntelyä – Kuinka kattaa kaikki ympäristöasiat?

**Huolellisuus-
velvoite
arvoketjuissa**

Go On Code of Conduct - toiminnan eettiset ohjeet

- Autamme yrityksiä löytämään osaajia ja työnhakijoita toista**
- Edistämme tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta työmarkkinoilla**
- Edistämme monimuotoisuutta työpaikoilla**
- Emme hyväksy syrjintää tai minkäänlaista häirintää**
- Sitoudumme säilyttämään tiedot luottamuksellisina**
- Noudatamme lakeja ja työehtosopimuksia**
- Noudatamme henkilöstöpalvelualan liiton ohjeistuksia**
- Noudatamme työ- ja ihmisoikeuksia**
- Toimimme ympäristö- vastuullisesti**
- Ylläpidämme työkykyä työkkyystömyssuhteen alaisilla sekä ikääntyneillä**

Yritysvastuulaki tarkoittaa sopimusten ketjuttamista

- luovatko sopimukset yritysvastuuta vai vastuuttomuutta?
- Sopimukseen perustuviin vakuuksiin tai sopimukseen on liitettävä asianmukaiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Yritys voi vaatimusten noudattamisen todentamiseksi tukeutua soveltuviin toimialakohtaisiin aloitteisiin tai riippumattoman kolmannen osapuolen todentamiseen.
- Kun sopimukseen perustuvat vakuudet saadaan pk-yritykseltä tai sopimus tehdään pk-yrityksen kanssa, sovellettavien ehtojen on oltava **oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä**.
- The Committee acknowledged that “often contractual terms are unilaterally imposed on a supplier by a buyer, and any breach thereof is likely to result **in unilateral action by the buyer, such as termination or disengagement**”. - - “Such **unilateral action is not appropriate in the context of due diligence and would probably itself result in adverse impacts**” (JURI 2022/0051(COD)).”

**Mallilauseikkeista,
yleisistä ehdoista
ja hankinta-
sopimuksista**

OPINIO
Juris

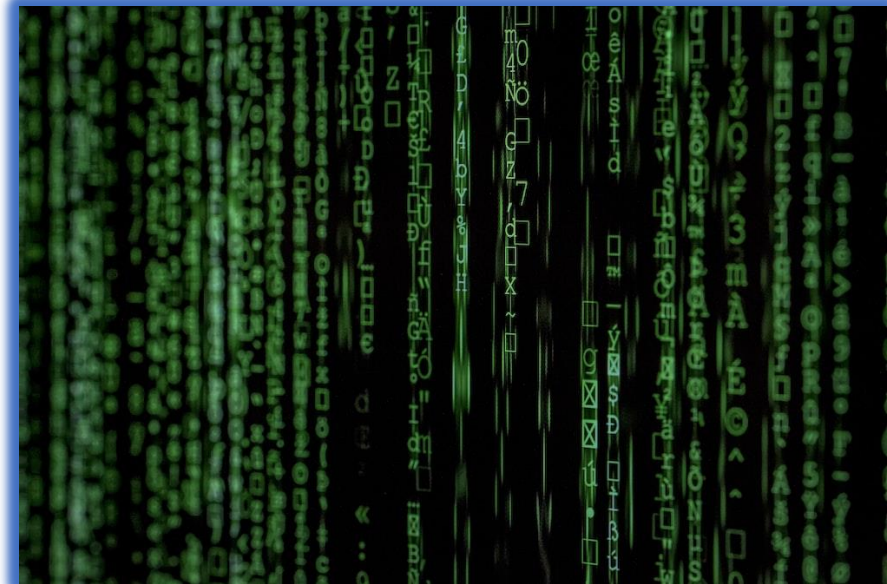

Mallilausekkeiden ytimessä....

- **Huolellisuusvelvoite:** Ostajan ja toimittajan on noudatettava ihmisoikeus- ja ympäristöhuolellisuutta koko sopimuskauden ajan.
- **Vastuulliset hankintakäytännöt:** Molempien osapuolten on toimittava vastuullisesti, jotta vältetään haitalliset vaikutukset.
- **Korjaavat toimenpiteet ensin:** Haittojen tapahtuessa sidosryhmäkeskeiset korjaavat toimenpiteet ovat ensisijaisia, mahdollisesti yhdessä sopimuskeinojen kanssa.
- **Ostajan vastuu:** Jos ostaja on vaikuttanut haittoihin, hänen on osallistuttava korjaaviin toimiin.

Sopimisen haaste vastuullisuuskontekstissa

- Ennakoiva ajattelutavan mukaan sopimusten tulisi olla käyttäjillensä ymmärrettäviä
- Usein vastuullisuuteen liittyvät käytännesäännöt on kirjoitettu tavalla, jota sopimusosapuolet saati niiden toteuttajat eivät ymmärrä
 - puhutaan ns. *kestävyysjargonista*, *sustainabilitesestä*
 - *Tutkimushanke Jargonfree:*
www.jargonfree.fi

Vastuullisen sopimisen ulottuvuudet

- Epätoivottujen vaikutusten ehkäiseminen (preventio)
- Vastuullisuustavoitteiden edistäminen (mm. bonukset) (promootio)
- Fokuksena *proaktiiviset* sopimuskäytänteet
- Keskitytään sopimiseen/sopimukseen ex ante
- Ammattilaisten vastuullisuusyhteistyön kehittäminen
- Informaatio design -menetelmien hyödyntäminen (sidosryhmien osallistaminen)

**CSDDD:n
toimeenpano**

OPINIO
JURIS

Toimeenpanon haasteet

- **Toimeenpanon harmonisointi:** Jäsenvaltioiden tulkinnallinen joustavuus voi johtaa CSDDD:n erilaiseen soveltamiseen.
- **Pintapuolinen lähestymistapa:** Vaarana "tick the box" -lähestymistapa ilman todellista sitoutumista ihmisoikeuksien ja ympäristösuojelun parantamiseen.
- **Hallinnollinen valvonta:** Riittävä asiantuntemus ja resurssit valvontaviranomaisille ovat kriittisiä.
- **Korvausmekanismit:** Tarvitaan lisätoimenpiteitä, jotta uhrit pääsevät oikeuksiinsa (tehokkuuden varmistaminen).
- **Tukitoimenpiteet:** Ohjeistusta ja tukea yrityksille ja sidosryhmille.
- **Poliittinen johdonmukaisuus:** Direktiivin on oltava linjassa muiden EU-aloitteiden kanssa.

Kiitos!

Yritysvastuu

”Kansallisten lakien noudattaminen ja lainsäädännön vaatimukset ylittävä vastuullinen liiketoiminta yhteiskunnan hyväksi sekä ympäristön ja ihmisten suojaamiseksi.”

(Liappis, Pentikäinen & Vanhala: *Menesty yritysvastuulla*
– *Käsikirja kokonaisuuteen*. Edita 2019.)

OPINIO
Juris
Yritysvastuun asiantuntija

**Vastuullinen liiketoiminta on
kannattavaa ja antaa
sosiaalisen toimiluvan**

Yhteyshenkilö:

Juho Saloranta

juho.saloranta@opiniojuris.fi

+358 41 548 5769

www.opiniojuris.fi